

Το εργατικό δυναμικό βασικός μοχλός αύξησης του πραγματικού ελληνικού ΑΕΠ στο άμεσο μέλλον

2018/07/06 10:39 στην κατηγορία ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το πραγματικό προϊόν ανά ώρα εργασίας στην Ελλάδα κατέγραψε ετήσια αύξηση 0,9% το 1ο τρίμηνο 2018 από πτώση -1,2% το προηγούμενο τρίμηνο. Το αντίστοιχο μέγεθος σε όρους πραγματικού προϊόντος ανά απασχολούμενο ήταν 0,7% από -0,8% το 4ο τρίμηνο 2017.

Όπως επισημαίνει η Eurobank στο εβδομαδιαίο της δελτίο, η μικρή απόκλιση ανάμεσα στα δύο προαναφερθέντα μεγέθη σημαίνει ότι οι ώρες εργασίας ανά απασχολούμενο σημείωσαν οριακή ετήσια μείωση -0,2% το 1ο τρίμηνο 2018 έναντι αύξησης 0,4% το προηγούμενο τρίμηνο.

Βάσει των παραπάνω στοιχείων εξάγεται το συμπέρασμα ότι η αύξηση του πραγματικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) στην Ελλάδα το 1ο τρίμηνο 2018 προήλθε κυρίως από την άνοδο της απασχόλησης – είτε αυτή μετريέται σε ώρες εργασίας είτε σε όρους απασχολούμενων ατόμων – αλλά και από την ενίσχυση της παραγωγικότητας της εργασίας.

Όπως έχει αναφέρει η τράπεζα σε παλαιότερο τεύχος του δελτίου 7ημέρες ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, η συνιστώσα της απασχόλησης στην Ελλάδα, λόγω του τρέχοντος πολύ υψηλού ποσοστού ανεργίας - 20,1% τον Μάρτιο 2018 σύμφωνα με τη μηνιαία έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ - δύναται να αποτελέσει βασικό μοχλό αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στο άμεσο μέλλον.

Ωστόσο, καθώς η δεξαμενή των ανέργων θα αρχίζει να αδειάζει (ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού) και η αντίστοιχη των απασχολούμενων θα αρχίζει να γεμίζει, ο ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης θα συγκλίνει προς τον αντίστοιχο του εργατικού δυναμικού.

Ο τελευταίος, για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, δύναται να υπερβαίνει τον αντίστοιχο του πληθυσμού για δύο λόγους: 1ον διότι στα χρόνια της κρίσης το εργατικό δυναμικό ως ποσοστό του πληθυσμού (participation rate) συρρικνώθηκε και 2ον διότι το συγκεκριμένο μέγεθος στην Ελλάδα παραμένει χαμηλότερο σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μέσο της Ευρωζώνης. Βέβαια μακροπρόθεσμα ο ρυθμός μεταβολής του εργατικού δυναμικού θα συγκλίνει προς τον αντίστοιχο του πληθυσμού.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα προαναφερθέντα στοιχεία και τις ομολογουμένως δυσοίωνες προβλέψεις για την πορεία του πληθυσμού της Ελλάδος στο μέλλον, η τράπεζα καταλήγει στο παρακάτω συμπέρασμα: καθώς θα εξαντλούνται τα οφέλη από την κυκλική ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, η σκυτάλη της ανάπτυξης θα περάσει αποκλειστικά στα χέρια της παραγωγικότητας της εργασίας. Η τελευταία, μακροπρόθεσμα, θα πρέπει να είναι αρκετά ισχυρή (σε όρους ετήσιας μεταβολής) έτσι ώστε να υπεραντισταθμίσει την αρνητική επίδραση στο πραγματικό ΑΕΠ από τη γήρανση του πληθυσμού. Η ενίσχυση της παραγωγικότητας της εργασίας αποτελεί τη σημαντικότερη μακροπρόθεσμη πρόκληση που αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική οικονομία.

Όπως αναφέρει η τράπεζα, ναι μεν η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα κινήθηκε ανοδικά σε ετήσια βάση το 1ο τρίμηνο 2018, ωστόσο η γενική τάση που ακολουθεί τα τρία τελευταία χρόνια είναι οριακά αρνητική. Επί παραδείγματι, από το 1ο τρίμηνο 2015 μέχρι το 1ο τρίμηνο 2018 η μέση ετήσια μεταβολή του πραγματικού προϊόντος ανά ώρα εργασίας ήταν -0,6% (-0,7% ανά απασχολούμενο).

Η τράπεζα επισημαίνει ότι το πραγματικό προϊόν ανά ώρα εργασίας αποτελεί θετική συνάρτηση τριών μεταβλητών: της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών της παραγωγής (βαθμός αποτελεσματικότητας στη χρήση των παραγωγικών συντελεστών), του πραγματικού φυσικού κεφαλαίου ανά ώρα εργασίας και ενός δείκτη ποιότητας των ωρών εργασίας.

Αν και οι συγκεκριμένοι υπολογισμοί είναι ευαίσθητοι στον τρόπο μέτρησης των επί μέρους μεταβλητών (π.χ. συνεισφορά φυσικού κεφαλαίου και δείκτης ποιότητας των ωρών εργασίας), το κεντρικό συμπέρασμα που εξάγεται για τη μακροοικονομική επίδοση της ελληνικής οικονομίας σε όρους παραγωγικότητας της εργασίας είναι η αδυναμία της να συνδυάσει με αποτελεσματικό τρόπο τους συντελεστές της παραγωγής, ήτοι κεφάλαιο και εργασία. Επιπρόσθετα, η αρνητική επίδραση από τη μεγάλη πτώση των επενδύσεων (2008-2015, μέση ετήσια μεταβολή των επενδύσεων παγίων -12,2%) έκανε την εμφάνισή της τα δύο τελευταία χρόνια και αυτό αναμένεται να συνεχιστεί στο άμεσο μέλλον. Τέλος, το κόστος ευκαιρίας για την οικονομία από τη φυγή των νέων στο εξωτερικό (εκροή ανθρώπινου κεφαλαίου) είναι εξίσου σημαντικό.

Οι ερμηνευτικοί παράγοντες των παραπάνω μεταβολών ξεφεύγουν του πλαισίου ανάλυσης του παρόντος δελτίου. Ωστόσο, ο εντοπισμός του προβλήματος αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την εφαρμογή πολιτικών που θα ενισχύσουν την παραγωγικότητα της εργασίας οπότε και το δυνητικό ρυθμό μεγέθυνσης στο μέλλον. Αυτές συνδέονται με τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων και την αύξηση των επενδύσεων, καταλήγει η τράπεζα.